

Současné zkušenosti studentů s konopnými drogami na 2. Stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně

Lukáš Forman

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš FORMAN**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Téma práce: **Současné zkušenosti studentů s konopnými drogami
na 2. stupni ZŠ a na středních školách ve Zlíně**

Zásady pro vypracování:

Studium literatury a shromáždění podkladů
Zpracování teoretických východisek pro praktickou část práce
Charakteristika výzkumného souboru
Provedení kvantitativního výzkumu
Zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu
Přijetí odpovídajících závěrů
Kompletování písemné práce

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

NEŠPOR, K. Všude děti a návykové látky. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-515-6

NEŠPOR, K. a kol. Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách. 1. vyd. Praha: Sportpropag, 1996. 156 s.

NEŠPOR, K. a kol. Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí. Časné a krátké intervence. 1. vyd. Praha: Sportpropag, 1996. 104 s.

NERAD, M. J. Drogy a mýty: drogová problematika z nizozemské perspektivy. Olomouc: Volobla, 1998. ISBN 80-7198-309-8

JANÍK, A. Drogy a společnost. Praha: Avicenum, 1990. ISBN 80-201-0087-3

HARTNOLL, R. Drogy a drogová závislost: propojování výzkumu, politiky a praxe co jsme se už naučili a co bychom se ještě naučit měli. Praha : Úřad vlády České republiky, 2005. ISBN 80-86734-45-5

GOHLERT, F. Ch. Od návyku k závislosti toxikomanie, drogy: účinky a terapie. Praha: Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9

SHAPIRO, H. Drogy: obrazový průvodce. Praha : Svofitka & Co, 2005. ISBN 80-7352-295-0

ROBINSON, R. Velká kniha o konopi. Praha: Volvox Globator, 1997. ISBN 80-7207-046-0

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Hana Vykopalová, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **7. května 2010**

Ve Zlíně dne 10. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávřová, Ph.D.
vedoucíka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby⁽¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 7.5.2020

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování školních prací.

(1) Vzorová díla nejednotlivě zveřejňuje disertační, diplomová, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně pasivních opozitů a výsledek obhajoby prostřednictvím dotazů k kvalifikačním pracím, které jsou spojeny, Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(7) *Diplomová, diplomová, bakalářská a rigorózní práce nelineárně uchycením k obhajobě musí být též nejpozději pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požičovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(8) *Přísti, že odměňáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3.*

(8) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uložení nebo šíření přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho přímého vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školské dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školské dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školského díla i) § 35 odst. 5i. Odjel-li autor takového díla učelit v zahraničí bez vědomí škola, mohou se tyto osoby domáhat náhrady důvěřlivého projevu jeho vůle a soudu. Ustanovení § 55 odst. 3 zůstává nezměněno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školského díla své dílo učít či poskytnout jinou licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny počínat, aby jim autor školského díla z výsledků jiného úkolu nebo v souvislosti s učebním dílem či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přiměřeno k její výši vyloučí dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z učebního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá oblastí konopných drog v souvislosti se studenty SŠ a žáky ZŠ ve Zlíně. Teoretická část popisuje problematiku a pojmy z oblasti konopných drog. Je zde kladen důraz na vysvětlení jednotlivých pojmů z oblasti konopných drog. Dále se tato práce zabývá problematikou drogové závislosti, jejím předcházením a řešením v souvislosti s konopnými drogami. Praktická část se zaměřuje na problematiku konopných drog v oblasti zneužívání a pěstování a dává je do souvislosti s žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně.

Klíčová slova: marihuana, drogová závislost, řešení drogové závislosti

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the areas of cannabis in relation to students of secondary and primary school students in Zlín. The theoretical part describes the issues and concepts of cannabis. There is emphasis on explaining the various concepts of cannabis. Furthermore, this work deals with problems of drug addiction by the prevention and resolution in relation to cannabis. The practical part deals with cannabis abuse and the growing and puts them into context with students second elementary school and high school students, those in Zlín.

Keywords: marijuana, drug addiction, solution to drug addiction

Zde bych rád poděkoval paní prof. PhDr. Haně Vykopalové, CSc. za cenné rady a připomínky. Také bych rád poděkoval ředitelům navštívených škol a všem účastníkům výzkumu za spolupráci.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ROSTLINA MNOHA TVÁŘÍ	12
1.1 KONOPÍ PRO TECHNICKÉ ÚČELY	12
1.2 KONOPÍ JAKO SUROVINA PRO VÝROBU DROG	12
1.2.1 Pěstování venku (outdoor).....	13
1.2.2 Pěstování uvnitř (indoor)	13
1.3 MARIHUANA.....	14
1.3.1 Účinky.....	14
1.3.2 Užívání marihuany	15
1.4 HAŠIŠ	17
1.5 HAŠIŠOVÝ OLEJ.....	17
1.6 SKUFF (ČARAS).....	17
1.7 SHRNUTÍ.....	18
2 DROGOVÁ ZÁVISLOST, JEJÍ PŘEDCHÁZENÍ A ŘEŠENÍ	19
2.1 ZÁVISLOST A ŠKODLIVÉ UŽÍVÁNÍ	19
2.1.1 Vznik závislosti.....	20
2.1.2 Druhy závislosti	20
2.1.3 Činitele zvyšující riziko užívání konopných drog	21
2.1.4 Činitele snižující riziko užívání konopných drog	21
2.2 ZNÁMKY ŠKODLIVÉHO UŽÍVÁNÍ KONOPNÝCH DROG	22
2.3 RIZIKA KONOPNÝCH DROG	23
2.4 PREVENCE ŠKODLIVÉHO UŽÍVÁNÍ DROG Z KONOPÍ.....	24
2.4.1 Přehled preventivních strategií	25
2.4.2 Peer programy	26
2.5 AKUTNÍ POMOC PŘI NEPŘÍJEMNÉ INTOXIKACI KONOPNÝMI DROGAMI.....	26
2.6 SHRNUTÍ.....	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZKUMU	29
3.1 VÝZKUMY V OBLASTI KONOPNÝCH DROG V ČR	29
3.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	29
3.2.1 Dílčí výzkumné problémy.....	30
3.3 CÍL VÝZKUMU.....	30
3.4 METODIKA VÝZKUMU	30
3.4.1 Výzkumný vzorek.....	31
4 REALIZACE VÝZKUMU	32

4.1	ANALÝZA A INTERPRETACE DAT Z VÝZKUMU	32
4.2	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	40
	ZÁVĚR	42
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	43
	SEZNAM TABULEK	44
	SEZNAM GRAFŮ	45
	SEZNAM PŘÍLOH	46

ÚVOD

Žijeme ve světě plném dobrých věcí, radosti a potěšení, ale také je svět plný špatných věcí, starostí a nepříjemností. Každý jedinec ve společnosti si snaží svůj život co nejvíce zpříjemnit a zpestřit, aby alespoň nějakým způsobem vyrovnal trable a tlaky, které právě žití může přinést. Způsobů jak „okořenit“ život je mnoho, ale ne všechny jsou člověku přínosné. Jsou dokonce způsoby, které člověku vyloženě škodí. Nejhorší ovšem zůstává fakt, že nejlehčí metody „zpestření“ života, jsou ve velké míře nejvíce škodící. A o jakém „koření“ života je vlastně řeč? Jsou to drogy. Člověk může užít nespočet substancí a látek a dostat se tak na okamžik za hranici lidské reality. V pozměněném stavu vědomí si pak všimá věcí které dřív neviděl, neslyšel, necítil, nechutnal a nehmatal. Pravda je taková, že drogy dělají z obyčejného používání lidských smyslů, činnost neobyčejně zajímavou a mnohdy velmi příjemnou. Ovšem cena za „lístek“ do drogové říše snů je vysoká a ve finále se neplatí penězi.

Svou práci jsem zaměřil na drogu s mnoha nej. Pokud pomínu drogy legální. Jedná se o nejnámější, nejneužívanější, nejprodávánější, nejdostupnější a také „nejzelenější“ rostlinu nejen ve světě, ale i v Česku. Je to konopí. Rostlina známá snad každému dospělému člověku v České Republice. Ale jak je to v případě nedospělých občanů naší vlasti? Nemá cenu si nalhávat, že všechna dnešní mládež nepřišla s konopím a jeho drogovými produkty do styku. Ale problematika konopných drog nezahrnuje pouze marihuanu, hašiš a nějaký ten „joint“. V této oblasti je mnoho specifických výrazů a termínů, které pojmenovávají drogy z konopí a metody užívání a pěstování.

Teoretická část se zabývá objasněním drogové problematiky v souvislosti s konopnými drogami a zabývá se také problematikou závislosti a její prevencí.

Praktická část navazuje na teoretickou část a přináší reálná fakta o zneužívání a pěstování drog z konopí mezi žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ.

Věřím, že tato práce bude velkým přínosem pro každého čitatele a rozšíří jeho povědomí o současné situaci v oblasti konopných drog.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ROSTLINA MNOHA TVÁŘÍ

Pokud se řekne konopné drogy, většina lidí si vybaví marihuanu a konopí. Je však nadmíru důležité rozlišovat tyto dva pojmy, jelikož jejich význam je diametrálně odlišný. Jak konopí, tak marihuana patří ke stejnému rostlinnému druhu, *Cannabis sativa*, ovšem použití je zcela odlišné.

1.1 Konopí pro technické účely

Konopí jako takové je štíhlé obilí, které se pěstuje od dávných věků pro své vlákno a jedlá semena. Je zdrojem cenné suroviny pro výrobu lan, papíru, tkanin, stavebních materiálů, izolace, plastů, potravin, kosmetiky, může sloužit jako náhrada za jedovaté herbicidy, palivo, skelné vlákno v laminátu a mnoho dalších. Neobsahuje téměř žádné účinné látky, a proto není vhodné pro výrobu marihuany, jak uvádí Robinson (1998).

1.2 Konopí jako surovina pro výrobu drog

Shapiro (2005) uvádí, že konopí se vyskytuje ve dvou poddruzích *Cannabis sativa* a *Cannabis indica*. Pěstování je možné venku (outdoor) a uvnitř (indoor) pod speciálním typem osvětlení. Běžnější *Cannabis sativa*, při pěstování venku, dorůstá výšky až čtyř metrů. Tato rostlina se pěstuje téměř po celém světě a je schopna růstu skoro ve všech podnebných pásmech.

Životní cyklus rostliny (ze semínka po zralou rostlinu) se pohybuje v rozmezí od 11 týdnů do 18 týdnů v závislosti na odrůdě, druhu pěstování, zeměpisné poloze, přísunu živin, volbě pěstebního média a osvětlení. Pro výrobu konopných drog se používá výhradně samičích rostlin (mají vyšší obsah účinných látek), a proto je nutné při pěstování důkladně selektovat samčí rostliny (Shapiro, 2005).

V České Republice jsou k dispozici tři zdroje konopných drog.

- I. Dovoz z pěstitelských zemí (Afghánistán, Nizozemí, Maroko, Pákistán atd.)
- II. Venkovní pěstování - outdoor (pole, zahrady, skleníky, v lánech jiných plodin-typicky v kukuřici, jiná maskovaná pěstitelská místa)
- III. Pěstování pod umělým osvětlením (indoor)

Převažujícím typem pěstování v České Republice je outdoor (Mravčík, et al. 2008)

1.2.1 Pěstování venku (outdoor)

Pěstování venku je považováno za nejjednodušší formu pěstování. Pěstitel nepotřebuje téměř žádné znalosti ani vybavení pro úspěšnou sklizeň. Prakticky je všechno podřízeno kvalitnímu osivu. Pěstování je možné jak v půdě v krajině, tak v půdě v dostatečně velkém květníku. Rostlina potřebuje pouze dostatek slunce a vláhy. Přísun živin navíc není nutný, ale kvalitu výsledného produktu může jedinečně zlepšit. V Českých podmínkách probíhá sadba od konce dubna do konce června. Při pozdější výsadbě hrozí, že rostlina nedozraje. Sklizeň probíhá v období od září do listopadu. Počáteční investice je malá (řádově stokoruny), v případě darovaného osiva či malých rostlin nulová. Je důležité zmínit, že ne všechny odrůdy jsou určeny pro pěstování venku. Výtěžek suché marihuany připravené ke spotřebě se pohybuje od několika desítek gramů po stovky gramů na jednu rostlinu!

Nožina (1997) upozorňuje, že kanabis je v současné době pěstován po celém území České republiky, nejvíce v oblastech severní a jižní Moravy a dále v oblastech severních, jižních a východních Čech a v také v Praze.

1.2.2 Pěstování uvnitř (indoor)

Tento způsob pěstování je technologicky, znalostně a prostorově náročnější. Jde o navození ideálních podmínek pro růst rostlin v uzavřeném prostoru. Vyžaduje vyšší počáteční investici a vhodné místo. Vhodným místem je zpravidla stará skříň nebo speciální uzavíratelný stan. Tato skříň či stan se pak stává součástí (nebo je v blízkosti) obývaných prostor pěstitele. Pro pěstování indoor má základní důležitost zdroj osvětlení a systém (médiu) pěstování. Jako zdroj osvětlení se používají metalhalogenidové a sodíkové výbojky, zářivky, speciální úsporné zářivky, plazmové osvětlení (sirná plazma) a v poslední době také osvětlení typu LED. Jako pěstební systém (médiu) je k dispozici hlína, hydroponie a aeroponie (Shapiro, 2005).

Z dalšího vybavení jmenujme alespoň některé např. ph metr, ec metr (slouží k zjištění elektrické vodivosti živného roztoku), teploměr, vlhkoměr, odsávání, pachový filtr, ventilátor, zvlhčovačka, spínací hodiny atd. V současné době lze vše zakoupit v mnoha specializovaných prodejnách v České republice. Od začátku roku 2010 lze v Česku zakoupit také šlechtěná semena pro pěstování konopí s vysokým obsahem THC.

1.3 Marihuana

Slangové názvy používané pro marihuanu mezi uživateli jsou ganja, hulení, brka, būčo, šluky, zelí, skunky, mařena apod.

Nožina (1997) uvádí, že marihuanu tvoří směs suchých a rozmělněných listů a okvětních částí samičích rostlin. Slangově jí uživatelé říkají tráva, což je téměř přesné vystižení jejího vzhledu. Obsahuje účinnou látku THC (delta-9-tetrahydrocannabinol), která způsobuje většinu psychoaktivních účinků. Tyto euforizující účinky znali lidé již ve starověké Indii, Africe, na středním východě, v Číně. Užívání mělo spojitost s náboženskými obřady a hinduistickému a islámskému náboženství nahrazovaly produkty z konopí alkohol jak rituálně, tak kulturně. Do Evropy se konopí dostalo společně s Napoleonovými vojáky, kteří se vraceli z egyptského tažení. Obsah účinné látky THC v rostlině je značně proměnlivý. Může být od několika desetin procent až po desítky procent a je podmíněn druhem (odrůdou) a systémem pěstování.

„Značně rozšířená legenda o tom, že konopí pěstované v Čechách obsahuje jen minimální množství THC, se nezakládá na pravdě“ (Nožina, 1997, s. 34).

Existuje nespočet odrůd konopí a stále vznikají další vzájemným křížením již vyšlechtěných druhů.

1.3.1 Účinky

Shapiro (2005) uvádí, že účinky aktivních látek obsažených v konopí se podobají užití alkoholu, sedativ, opiátů a ve vyšších dávkách halucinogenním drogám, např. LSD. Po intoxikaci se objevuje uvolnění, společenská, hovornost, veselost a chvíle introspektivních prožitků. Objevují se pocity zvýšeného vnímání a porozumění skrytým myšlenkám druhých, hudbě a umění jako takovému a dalším smyslovým prožitkům. V případě kouření (inhalace) pocity změněného vnímání nastupují několik minut po aplikaci a trvají od jedné do tří hodin. V případě užití v jídle nebo nápoji se účinek projeví za několik desítek minut a přetrvává po dobu až 12 hodin! V průběhu působení drogy v organismu dochází k změněnému vnímání času (zdá se jako by plynul pomaleji).

Účinky aktivních látek jsou do jisté míry podřízeny situaci, ve které lidé marihuanu užijí. Z tělesných účinků jmenujme alespoň zvýšení srdeční činnosti a pozdější snížení tlaku krve,

oči podlité krví, pocit sucha v ústech, zmírnění bolesti, závrať, pach potu po spálené trávě, únava nebo neobvyklá veselost, horší reakční čas (Shapiro, 2005).

„Užívání marihuany často posiluje chuť k jídlu. Uživatelé pod jejím vlivem mohou cítit velký hlad a jdou takzvaně vyluxovat lednici. Často mají chuť na sladké, například na čokoládu“ (Shapiro, 2005, s. 320).

Nešpor (1995) také zmiňuje dobu, po kterou je možné najít konopné drogy v těle uživatele. THC má tendenci ukládat se v tukové tkáni a po vykouření jediné cigarety lze prokázat 40-50% THC v buňkách po 4-8 dnech, 10-20% THC po 30dnech a 1% po 48-138 dnech!

1.3.2 Užívání marihuany

1. Kouření představuje nejčastější způsob zneužívání marihuany

Shapiro (2005) potvrzuje, že nejčastějším způsobem užití je právě kouření buď v dýmce nebo ubalené v cigaretovém papírku. Taková cigareta se nazývá joint.

Mezi uživateli jsou dále používané názvy pro marihuanovou cigaretu špek, mrkev, brčko, brko, josh atd. Papírky používané pro balení jointů jsou délky 100 mm a mezi uživateli se jim říká „stovkové“.

Pro kouření marihuany se používají také speciální tzv. blunt papírky. Jedná se o „papírek“ z tabákového listu, který je napuštěn rozličnými druhy příchutí. Při samotném kouření má uživatel v ústech příjemný pocit a po olíznutí rtů cítí onu příchut' papírku. Kouření tak přináší i chuťový zážitek.

Dalším způsobem užívání je prostřednictvím dýmky. Dýmky mohou být rozličných tvarů, velikostí a materiálů. Velmi častou dýmku používanou mezi mladými kuřáky marihuany je tzv. šlukovka. Jedná se o skleněnou dutinku, velikosti přibližně poloviny propisovací tužky, na jednom konci rozšířenou. Právě do tohoto rozšířeného konce se vkládá droga. Jak již název napovídá, díky malým rozměrům je možno dát si jen několik „šluků“.

Speciálním typem dýmky pro kouření marihuany je bongo. Jde o důmyslný nástroj pro aplikaci drogy, kde kouř prochází studenou vodní lázní (ledovou tříští), zde se ochladí a kuřákovi tak umožňuje, dostat více kouře hlouběji do plic. Bongo také filtruje větší částičky uvolněné při spalování suchého materiálu a tyto se pak

nedostanou do plic kuřáka. Tato „výhoda“ je ovšem vyvážena množstvím a intenzitou vdechovaného kouře.

2. Novinkou v užívání marihuany je vaporizace

„Vaporizace je nová technologie přinášející požitky z kouření bez rizika onemocnění rakovinou. Vaporizace je účinný způsob ochrany zdraví a jde o alternativu pro kuřáky, kteří se nehodlají vzdát svého zlovyku. Při vaporizaci jde o uvolňování aktivních látek (rostlinné esence, silice, nikotin) horkým vzduchem. V principu se jev vaporizace velice podobá kouření. Nedochozí zde však k pálení nebo hoření - proud horkého vzduchu prochází rostlinným materiálem, uvolňuje aktivní látky a bere je s sebou. Vaporizovaný vzduch vdechovaný uživatelem neobsahuje žádné toxické látky jako oxid uhelnatý, kyanovodík, nitrosaminy, monoxidy uhlíku, dehet“ (Vaporizace, 2004).

3. V potravě

Marihuana se může také přidávat k pokrmům, anebo se nechá uvolnit aktivní látka v tuku (máslo, sádlo, olej) a takto připravený tuk se pak dále používá k vaření. Účinná látka THC je velmi dobře rozpustná v tucích (Doležal, 1998).

4. V nápojích

THC je také velmi dobře rozpustné v alkoholu. Vložením několika kvetoucích částí marihuany do lahve tvrdého alkoholu (např. slivovice), získáme nápoj zvaný ganjovice. Alkohol účinky THC jen umocní a připravený nápoj může být pro uživatele mnohem nebezpečnější než užití samotné marihuany.

Nejtypičtějším nápojem z konopí ovšem zůstává mléko. Příprava je velmi snadná a účinek na organismus je veliký. Mléko se vlije do většího hrnce a marihuana se v něm krátce povaří. Poté se scedí a získáme nazelenalý mléčný produkt nevalné chuti. Přidáním cukru, karamelu, čokolády apod. se stává mnohem příjemnějším pro konzumaci. Před samotným vařením je dobré marihuanu několikrát převařit v horké vodě, tím se odstraní většina nežádoucího zeleného barviva a část nepříjemné příchutě (Doležal, 1998).

Z marihuany je možno vyrobit mnoho rozličných drogových produktů s různou koncentrací účinné látky THC.

1.4 Hašiš

Slangové označení mezi uživateli je haš, čoko, čokoláda, hovno apod.

Doležal (1998) uvádí, že hašiš je tvořen z pryskyřičného sekretu květů a horních lístků rostliny. Hlavní producenti hašiše jsou v oblasti středního východu. Kanabisová pryskyřice je sbírána a tvarována do formy kvádrů, tablet, koulí a kostek. V této formě se vyskytuje na černém trhu. Čerstvý hašiš je měkký a vláčný (podobný plastelíně), po vyschnutí tvrdý a má tendenci se drolit. Barva je hnědá, zelená a černá v různých odstínech. Obsah THC je asi 5x vyšší než v marihuaně. Hašiš se užívá kouřením, v nápojích a v jídle. Při kouření se míchá s tabákem, marihuanou anebo se kouří samotný. Před samotným přidáním drogy do jointu nebo cigarety se kousek hašiše zahřeje nad plamenem (zapalovačem). Díky tomu hašiš změkne a stane se opět plastickým a lépe se odděluje. Oblíbeným způsobem kouření je ve vodní dýmce (shishe) smíchaný s ochuceným tabákem.

Specifický způsob užívání hašiše je tzv. „suchý drink“. Princip spočívá v napíchnutí kousku hašiše na ostrou jehlu a následném zapálení. Tento se pak vloží do prázdné sklenice a přikryje kouskem papíru. Sklenice se tak naplní kouřem, který se pak „vypije“.

Použití hašiše v potravě nebo v nápojích se řídí stejnými pravidly jako použití marihuany.

1.5 Hašišový olej

Nožina (1997) popisuje hašišový olej jako hustou lepkavou hmotu tmavohnědé až černé barvy s vysokým obsahem THC (až 30%). Pro vyvolání psychoaktivního efektu postačuje několik kapek smíchaných s tabákem nebo nakapaných do pokrmu či nápoje.

1.6 Skuff (čaras)

Definovat skuff je obtížné, mnozí autoři se při popisu tohoto produktu z konopí rozcházejí.

Označení skuff se používá pro speciální typ „hašiše“, kdy se sbírají ze suchých okvětních částí a lístků nejjemnější částičky pryskyřice. Vzhledově se od hašiše tradičně vyráběného ručně dosti liší. Jedná se o práškový materiál barvy hnědé až zelené. Nejjednodušším způsobem výroby je zakoupení drtičky na marihuanu se speciálním nano-sítkem. Při každém drcení propadá přes ultra jemné sítko v dolní části drtičky trocha materiálu a ten

se zachytává v kontejneru, který je součástí přístroje. Další způsob výroby je za použití větší sklenice a mrazícího boxu. Asi jednu desetinu objemu nádoby vyplníme suchým materiálem a uzavřeme. Vložíme do mrazícího boxu. Po dvou hodinách sklenici vyjmeme a přibližně minutu s ní divoce potřásáme. Pak otevřeme víčko a obsah vysypeme. Na vnitřní stěně nádoby lze pak prstem setřít jemnou vrstvičku vyráběného skuffu, který je ihned připraven k použití. Vysypaný materiál znovu vložíme do sklenice a celý postup je možno několikrát opakovat. Síla takto připraveného skuffu je značná i ze slabších odrůd. Skuff se výhradně užívá kouřením a to samotný nebo s tabákem či marihuanu (Doležal, 1998).

1.7 Shrnutí

Domnívám se, že svět kolem konopných drog se v dnešní době záměrně zlehčuje. Je docela možné, že na tomto zlehčování situace mají podíl firmy, které z konopného průmyslu mají zisk. Ač se to nezdá, ale i v době kdy v Česku je pěstování psychoaktivního konopí nelegálním činem, existují firmy, které právě na pěstování konopí vydělávají. Legálně prodávají veškeré potřebné vybavení a dokonce semínka pro pěstování konopí. Vznikly firmy, které se specializují právě na kuřáky konopných drog. Nabízejí nespočet výrobků, které přímo souvisejí s výrobou a užíváním konopných drog.

Společnost a média v člověku zanechávají dojem, že v případě konopných drog se vlastně vůbec nic neděje. Ale je tomu skutečně tak?

2 DROGOVÁ ZÁVISLOST, JEJÍ PŘEDCHÁZENÍ A ŘEŠENÍ

2.1 Závislost a škodlivé užívání

„Skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více“ (Nešpor, 1996, s.15).

Nešpor (1996) však upozorňuje na fakt, že u dospívajících a dětí bychom měli spíše mluvit o škodlivém užívání, než o závislosti. Pojem škodlivé užívání odpovídá zhruba dříve používanému termínu abúzus. Pro diagnózu škodlivého užívání konopných drog postačuje zjištění, že konzumace těchto drog má negativní dopady na fyzické nebo duševní zdraví. Dále Nešpor (1996) zdůrazňuje, že rozvoj závislosti v mladém věku je podstatně rychlejší než v pozdějších letech.

Presl (1994) shrnul definici závislosti do několika základních bodů:

1. Nezvladatelná, neodolatelná touha po opakovaném užití drogy.
2. Tendence ke zvyšování dávek.
3. Existence psychické či fyzické závislosti na určité droze vyjádřená přítomností tzn. abstinenčního syndromu psychického nebo fyzického typu.
4. Negativní důsledky pro jedince a společnost.

Uvedená kritéria závislosti mohou být vyjádřena u různých typů drog různou intenzitou a některá dokonce mohou chybět, jak uvádí Presl (1994).

Pro konopné drogy bod č. 2 pozbývá platnosti z důvodu nezvyšování tolerance. Bod 4. platí v plné míře. Škodlivé účinky mohou nastat podle Presla (1994) v oblasti:

Sociální - konflikty s rodiči a jinými autoritami, ztráta kvalitních přátel, změna pohledu na společnost apod.

Psychické - povahové změny, citové otupění, ztráta hodnot, riziko duševních nemocí apod.

Fyzické - úrazy, dopravní nehody, neplodnost a poškození plodu u žen, chronické záněty spojivek a hltanu, onemocnění plic, snižuje celkovou odolnost organismu apod.

Právní - problémy se zákonem a policií

Body 1. a 3. platí jen do jisté míry. Autoři se v názoru na existenci nezvladatelné touhy nebo abstinčního syndromu v souvislosti s konopnými drogami značně rozcházejí.

2.1.1 Vznik závislosti

Závislost vzniká vzájemným působením mnoha faktorů. Tyto faktory se mohou týkat jednotlivce, rodiny, vrstevníků, školy, sdělovacích prostředků, společnosti apod. Každý z těchto faktorů přináší prvky, které zvyšují riziko vzniku závislosti i prvky, které ho snižují. Je velmi důležité zdůraznit, že závislost se v mladém věku rozvíjí o mnoho rychleji než v pozdějších letech (Nešpor, 1996).

2.1.2 Druhy závislosti

Janík (1990) definuje psychickou a somatickou (fyzickou) závislost:

Psychická závislost

„Psychickou závislostí rozumíme zvláštní stav ladění psychiky, které nutí jedince k periodickému nebo soustavnému požívání látky. Uživatel tak činí proto, aby si navodil příjemný psychický stav nebo aby zabránil vzniku nepříjemných pocitů a rozlad“ (Janík, 1990, s.73).

Somatická závislost

„Somatická závislost znamená adaptaci organismu na požívanou látku. Dojde k tomu, že užívaná látka se stane nutnou součástí metabolismu a její vynechání pak vede ke vzniku abstinčních příznaků“ (Janík, 1990, s.73).

Sociální závislost

Domnívám se však, že v případě zneužívání marihuany lze hovořit i o jiné formě závislosti, již v tomto textu označuji za sociální. Tato závislost je vázána na specifické prostředí, okolnosti a sociální skupinu v bezprostřední blízkosti uživatele. Pro tuto závislost není typická fyzická nebo psychická potřeba drogy v běžném životě. Potřeba (chuť) užít drogu je podmíněna společenskou událostí a nepřímým nebo přímým tlakem „spolu-konzumentů“ drog.

2.1.3 Činitele zvyšující riziko užívání konopných drog

Za činitele zvyšující riziko užívání konopných drog ze strany jednotlivce jsou často uváděny: Psychická labilita, duševní poruchy, nedostatek dovedností v mezilidských vztazích, nízké sebevědomí, nízká schopnost vzdorovat nepříznivému vlivu okolí, týrání, šikanování apod. (Nešpor, 1996)

Jako primární skupina se může podílet na zneužívání drogy i rodina: Nejasná pravidla týkající se chování, nedostatek času, zanedbávání péče, přehnaná přísnost, slabé citové vazby, konflikty v rodině, schvalování nebo užívání drog v rodině, chudoba apod. (Nešpor, 1996)

Vliv na jedince má zejména škola. Pochybení na straně školy jsou způsobeny: Neexistující preventivní program, nespolupráce s rodiči a prospěšnými organizacemi v okolí, škola užívání konopných drog toleruje nebo přehlíží, snadná dostupnost konopných drog na půdě školy nebo v jejím okolí, atmosféra ve škole není přátelská a postrádá nabídku pozitivních hodnot apod. (Nešpor, 1996)

V období dospívání jsou pro jedince velmi důležité vztahy s vrstevníky. Vrstevníci jedince ovlivňují a to i negativním způsobem: Protispolečenské chování vrstevníků, pozitivní postoje ke konopným drogám, větší vliv kamarádů než rodičů, šikanování apod.

Ze strany společnosti lze za negativní faktory, jež mohou podpořit zneužívání drog, považovat: Chudoba, nedostatek příležitostí k pracovnímu i jinému uplatnění, nenabízení možností k trávení volného času, dostupnost konopných drog a jejich tolerance ve společnosti, zákon dostatečně nepostihuje výrobu a prodej konopných drog, nespolupracující media, velký pohyb obyvatel apod. (Nešpor, 1996)

2.1.4 Činitele snižující riziko užívání konopných drog

Za činitele snižující riziko užívání konopných drog ze strany jednotlivce jsou často uváděny: Vysoká míra duševního zdraví, dobré tělesné zdraví, dovednosti v oblasti mezilidských vztahů, dobré sebevědomí, špatné snášení konopných drog, schopnost vzdorovat nepříznivému vlivu okolí, vnitřní hodnoty v rozporu s užíváním konopných drog, schopnost plánovat a řešit problémy, umění navodit si příjemné stavy zdravými způsoby, kvalitní způsoby trávení volného času apod. (Nešpor, 1996)

Jako primární skupina se může podílet na zamezení zneužívání drogy i rodina: Jasná rodinná pravidla, přiměřená péče a dostatek času na dítě, převládá zdravý způsob života a odmítání konopných drog, rodiče nejsou závislí na žádné droze, jasná a přiměřená očekávání, vzájemný respekt, snaha pomáhat druhým, dobrá spolupráce a komunikace, fungující mezigenerační vztahy a celé rodiny apod.

Vliv na jedince má zejména škola. Správné kroky ze strany školy jsou zejména tyto: Systematické a soustavné provádění prevence, spolupráce s rodiči a důležitými organizacemi, rozumná a přiměřená pravidla, netolerance konopných drog na škole, nedostupnost konopných drog na území školy a v jejím okolí, učitel je vnímán jako ten co pomáhá a pečuje, pro neúspěšné žáky hledá škola alternativní cesty jak jim pomoci, dobrá návaznost na trávení volného času apod.

V období dospívání jsou pro jedince velmi důležité vztahy s vrstevníky. Vrstevníci jedince ovlivňují a to i pozitivním způsobem: Respekt vůči dospělým autoritám, vazba na organizaci s dobrým programem, zájmy a koníčky nesouvisející s konopnými drogami, odmítání konopných drog, přátelé se zdravím životním stylem apod.

Ze strany společnosti lze za pozitivní faktory, jež mohou podpořit zamezení zneužívání drog, považovat: Přiměřené materiální podmínky, dostatek příležitostí k uplatnění, dobré možnosti pro trávení volného času, obtížná dostupnost konopných drog, dobrá zdravotní a sociální péče, společenské normy a zákony omezující dostupnost konopných drog, spolupracující sdělovací prostředky, malá migrace obyvatel, rasová a náboženská tolerance, společnost je vnímána jako přátelská a pomáhající apod.

2.2 Známky škodlivého užívání konopných drog

Nešpor (1996) uvádí tyto známky škodlivého užívání drog z konopí:

1. Nález drog a pomůcek k jejich aplikaci (dýmky rozličných tvarů a materiálů, dlouhé cigaretové papírky, speciální papírky a dutinky typu „blunt“, drtičky apod.
2. Změna či ztráta přátel a kamarádů, náhlé izolování se od normálních vrstevníků. Napojení se na nevhodné, často starší přátele.
3. Ztotožňování se s drogovou kulturou. Zastávání se drog, pseudofilosofická vysvětlování jejich zneužívání. Zájem o knihy nebo články o konopných drogách.

4. Náhlé zhoršení prospěchu a chování.
5. Neomluvené hodiny a pozdní příchody do školy.
6. Ztráta kvalitních zájmů a zálib.
7. Horší soustředění a paměť.
8. Viditelná únava a spavost při hodinách.
9. Neobvyklá veselost.
10. Zarudlé oči.
11. Specifický pach spálené trávy.
12. Možné problémy s úřady, rodiči a zákonem.

2.3 Rizika konopných drog

Shapiro (2005) upozorňuje na tato rizika:

-Vdechování marihuanového kouře může způsobit rakovinu plic a horních partií dýchacích cest

-Marihuanový kouř obsahuje karcinogenní látky a jedy a to snižuje schopnost plic vzdorovat infekcím.

-Negativní dopad na sexuální výkonnost, zmenšení počtu spermií a zkrácení menstruačního cyklu

-Nedostatek motivace, otupělost, apatie, pokles výkonnosti

-Silné užívání konopných drog v období dospívání může mít vliv na společenský a intelektuální vývoj

-Při užití silnějších odrůd, nebo většího množství drogy, mohou nastat poruchy smyslového vnímání, zapomnětlivost a zmatek, úzkost, paranoia a stav duševní nepohody.

-Lidé trpící duševní poruchou mohou svůj stav užitím konopných drog zhoršit

Dále pak uvádí Nešpor (1995, 1996) tato další rizika:

- Spory houby *Aspergillus* vyskytující se v marihuaně nejsou spalováním zničeny a mohou se přenést do plic a způsobit plicní onemocnění.
- Zhoršená schopnost koordinace, oslabený reakční čas (postřeh) a rozlišovací schopnosti (např. u barev).
- Drogy z konopí zvyšují tepovou frekvenci, a tudíž mohou ohrozit osoby s nemocným srdcem.
- Užívání konopných drog nezlepšuje prospěch a studijní výsledky.
- Zaostávání za vrstevníky ve vzdělání, sociálních dovednostech a pracovních návycích
- Užívání v těhotenství neprospívá plodu
- Možný vznik závislosti. Platí, že čím mladší organismus, tím rychleji může závislost vzniknout.
- Užívání konopných drog nevede automaticky k pozdějšímu užívání drog tvrdých, ale riziko problémů se s nimi zvyšuje

2.4 Prevence škodlivého užívání drog z konopí

Cílem prevence není jen předcházení možné závislosti, ale také omezení škod, které postihují i uživatelovo okolí. Příkladem mohou být dopravní nehody, požáry v domácnosti, násilí apod. Cílem prevence by nemělo být předání maximálního množství informací bez ohledu na to, jak budou použity. Účinná prevence by měla ovlivnit chování ve smyslu podpory zdraví. Preventivní strategii můžeme rozdělit do dvou skupin: Snižování dostupnosti konopných drog a snižováním poptávky. Tyto způsoby prevence se vzájemně velmi posilují. (Nešpor, 1996)

„Neexistují žádné zaručené metody prevence, stejně jako neexistují žádné zaručené metody léčby. (Presl, 1994 s.63)“

Existují však mechanismy, kterými se dá riziko vzniku problému s konopnými drogami snížit na minimum. V případě prevence škodlivého užívání konopných drog mezi dětmi a dospívajícími musí jít o souhru působení na několika úrovních. Nejdůležitějším aspektem je rodina. Je dobré u dítěte pěstovat zdravé sebevědomí. Také je vhodné o drogách s dítětem

či dospívajícím mluvit způsobem přiměřeným věku. Je potřeba v dítěti nezbuzovat pocit, že drogy všeobecně jsou cosi tajemného, zapovězeného, a tudíž přitažlivého. Rodiče by měli sloužit dítěti jako identifikační model a neustále prokazovat schopnost umírněnosti a schopnost mít věci pod kontrolou (především v souvislosti s legálními drogami). Nejefektivnější je dávat vzor vyhraněně abstinčním přístupem, ale rodiče, co občas kouří a pijí alkohol, by měli dávat najevo, že i když užívají tyto legální drogy, jsou to oni, co jsou páni situace a ti co rozhodují. Všechny aktivity směřující k zabránění vzniku drogového problému spadají do oblasti tzv. primární prevence. Pokud se drogová situace uživatele změní na pravidelné užívání, nastupuje fáze patřící do oblasti sekundární prevence. Jedná se o včasné vyhledání a léčbu drogového problému. (Presl, 1994)

„Experimenty s drogami různého typu jsou u určité části současné mládeže v podstatě normou. V naprosté většině případů se o těchto věcech rodiče vůbec nedozví a problém vlastně nikdy nenastane.“ (Presl, 1994, s.63)

2.4.1 Přehled preventivních strategií

PŘEHLED STRATEGIÍ	ÚČINNOST
Zastrašování	Neúčinné
Citové apely	Neúčinné
Prosté informování	Neúčinné
Nabízení lepších alternativ než návykové látky	Účinné u skupin se zvýšeným rizikem
Peer programy (aktivní účast předem připravených vrstevníků)	Účinné u skupin se středním rizikem (normální populace)
Prevence založená ve společnosti (tj. spolupráce různých složek společnosti)	Účinné
Snižování dostupnosti návykových látek	Účinné, jestliže je provázeno snižováním poptávky
Léčba nebo mírnění následků	Relativně účinné, zejména pokud je

	poskytnuta včas
--	-----------------

Tabulka 1 Přehled preventivních strategií (Presl, 1994)

2.4.2 Peer programy

„Škola si nemůže vybírat, jestli bude nebo nebude mít peer program. Bude ho mít zcela jistě. Může si ale vybrat, zda to bude jeden negativní peer program, nebo dva programy - jeden negativní a druhý pozitivní. Ten první škodlivý peer program vzniká samovolně. Žáci nebo studenti, kteří kouří, pijí alkohol, berou drogy, případně hazardně hrají, působí na vrstevníky a často jim doporučují, aby jednali podobně. Je také běžné, že drogy aktivně nabízejí. Ten druhý peer program vyžaduje ze strany pedagogů určité úsilí.“
(Nešpor, 1996 s.32)

Peer program představuje aktivní zapojení předem připravených vrstevníků. Slovo „peer“ ovšem má širší význam než jen vrstevník. Měl by to být někdo, s nímž se cílová skupina může ztotožnit. Svoji roli hraje věk, sociální situace nebo zaměstnání. Jestliže se cílová populace s peer aktivisty ztotožní, snadno pak nabyté dovednosti a postoje uplatní v praxi. Život jim totiž může připravit podobné situace jako peer aktivistům. Cílem peer programu je pak vytvořit takové skupiny dobrovolníků, kteří aktivně působí v oblasti primární prevence. Tito pak vytvářejí a realizují preventivní programy, komunikují s cílovou skupinou a předávají jim informace o škodlivých i běžných věcech, které člověka v životě mohou potkat. (Nešpor, 1996)

2.5 Akutní pomoc při nepříjemné intoxikaci konopnými drogami

Velmi často se objevují stavy úzkosti. Potřeba je zajistit dohled, aby uživatel vlivem drogy neublížil sobě nebo někomu jinému. Lékařská pomoc je nutná v případě, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy. (Nešpor, 1996)

Konopné drogy mají „výhodu“, že není možné zemřít na předávkování. Proto je nejlepší způsob pomoci, dohlížet na intoxikovaného po dobu působení drogy, doplňovat tekutiny a posečkat na odeznění účinků.

2.6 Shrnutí

I když se přikláním k názoru, že riziko vypěstování závislosti na konopných drogách je minimální, existuje mnoho jiných rizik, které tyto drogy dělají velmi nebezpečnými. Mnoho uživatelů si tento fakt nepřipouští a zastávají názor, že kromě možného poškození plic jim nehrozí žádné riziko. Opak je pravdou. Riziko poškození psychického zdraví je veliké a fyzické tělo reaguje na rozpoložení psychiky. Pokud se bavíme o konopných drogách v souvislosti s dětmi a mládeží platí výše uvedené dvojnásob.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZKUMU

TÉMA: Současné zkušenosti studentů s konopnými drogami na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně

Tento výzkum si klade za cíl ověřit poznatky získané z osobní zkušenosti a ze studia literatury zabývající se problematikou drog z konopí. Mým primárním cílem ve výzkumu bylo, zjistit jaké jsou současné zkušenosti a celkové povědomí žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně o oblasti drog z konopí.

3.1 Výzkumy v oblasti konopných drog v ČR

V Česku byl v roce 2008 prováděn průzkum na vzorku populace (15-64 let) zaměřený na užívání drog. Bylo zjištěno, že 34% respondentů užilo v posledním roce nějakou konopnou drogu. Stejný průzkum prováděný v roce 2002 ukázal, že 20% dotazovaných užilo v posledním roce nějakou konopnou drogu. Při porovnání výsledků obou průzkumů je patrné, že počet uživatelů konopných drog stoupá. Součástí výzkumu z roku 2008 bylo sledování jednotlivých věkových kategorií uživatelů konopných drog. Bylo zjištěno, že 45% českých 16letých má zkušenost s konopnými drogami. Nejčastěji dochází k zneužívání drog z konopí v prostředí noční zábavy. (Mravčík, et al. 2008)

V roce 2008 byl prováděn výzkum mezi žáky základních škol v Praze zaměřený na konopné drogy. Výzkumu se účastnilo 303 žáků devátých tříd. Bylo zjištěno, že více než jedna třetina respondentů měla během života zkušenost s marihuanou nebo hašišem. (Mravčík, et al. 2008)

Výzkum této práce se nezaměřuje jen na oblast konopných drog a jejich užívání. Všímá si také oblasti pěstování konopí a zabývá se jednotlivými způsoby aplikace konopných drog. Toto pojetí výzkumu přináší nové pohledy na zvolenou problematiku a zkoumá oblasti, na které bylo v jiných výzkumech zapomínáno.

3.2 Výzkumný problém

Jaké jsou v současné době zkušenosti žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně s konopnými drogami?

3.2.1 Dílčí výzkumné problémy

Jaké jsou současné praktické zkušenosti při způsobech zneužívání konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně.

Jaká konopná droga je nejčastěji zneužívána u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně.

Předpokládáme, že nevědomost ve všech oblastech konopných drog je u žáků 2. stupně ZŠ ve Zlíně vyšší než u studentů SŠ ve Zlíně.

Předpokládáme, že nejčastější způsob zneužívání konopných drog, u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně, je kouření v dýmce (šlukovka, skleněnka a jiné dýmky).

Předpokládáme, že v oblasti pěstování konopí jsou znalosti i praktické zkušenosti žáků 2. stupně ZŠ ve Zlíně menší než u studentů SŠ ve Zlíně.

3.3 Cíl výzkumu

Zjistit jaké jsou současné zkušenosti v oblasti konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně?

3.4 Metodika výzkumu

Aplikovaný, empirický, kvantitativní výzkum

Popisný výzkumný problém

Dotazníkové šetření

Náhodný výběr

Technika: dotazník, analýza dat

Konstrukce výzkumného nástroje

Jako výzkumný nástroj byl použit dotazník, který obsahoval 23 uzavřených otázek, vždy s nabídkou 4 odpovědí. Tento dotazník byl zpracován formou přehledné tabulky a dále byl rozdělen na 3 samostatné sekce. První sekci tvořili 4 otázky zaměřené na oblast drogových produktů z konopí. Druhou sekci tvořilo 9 otázek zaměřených na oblast pěstování konopí. Třetí sekci pak tvořilo 10 otázek zaměřených na oblast způsobů zneužívání konopí. Byly

zjišťovány teoretické znalosti a praktické zkušenosti v oblasti konopných drog, jejich zneužívání a pěstování.

3.4.1 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl tvořen studenty tří náhodně vybraných 9. tříd základních škol ve Zlíně o celkovém počtu 52 respondentů. Dále výzkumný vzorek obsahoval dvě náhodně vybrané třídy 1. ročníku střední školy ve Zlíně o celkovém počtu 50 respondentů. Celkový počet dotazovaných tedy byl 102. Respondenti byli ve věku 14-16 let. Výzkumný vzorek obsahoval muže i ženy. Respondenti, kteří nesplňovali kritérium věku byli z výzkumu vyřazeni.

Výzkumu se účastnily tyto školy:

Základní škola Komenského II, Zlín, Havlíčkovo nábřeží 2567, 760 01 Zlín

6. Základní škola Zlín, Dřevnická 1790, 760 01 Zlín

Střední průmyslová škola Zlín, tř. T. Bati 4187, 762 47 Zlín

4 REALIZACE VÝZKUMU

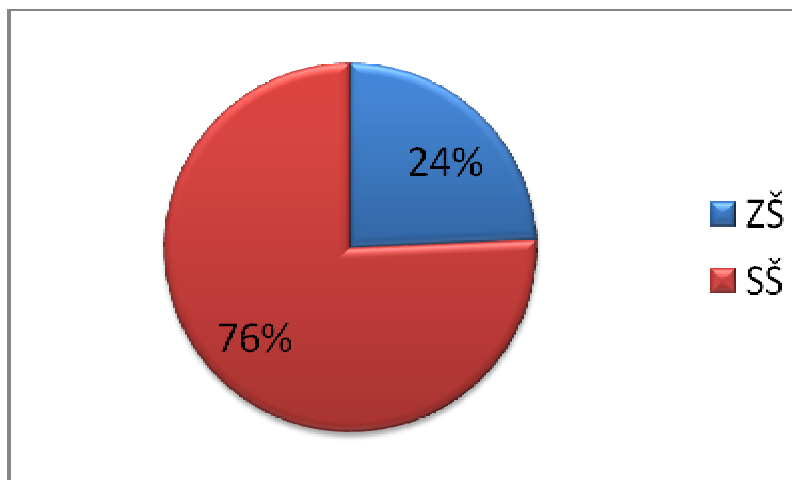
Autor osobně zadal dotazník každému účastníku výzkumu. Respondentům byl objasněn cíl a význam dotazníkového šetření. Dále pak autor vysvětlil rozdělení jednotlivých oblastí dotazníku. V průběhu vyplňování dotazníku byl autor osobně přítomen ve třídě, kde výzkum probíhal. Byl také připraven objasnit veškeré nejasnosti při vyplňování dotazníku, tyto se ovšem neobjevily. Z toho usuzuji, že dotazník byl kvalitní a srozumitelný pro všechny respondenty.

4.1 Analýza a interpretace dat z výzkumu

P1 Předpokládáme, že současné praktické zkušenosti při způsobech zneužívání konopných drog u žáků na 2. stupni ZŠ budou menší než u studentů SŠ ve Zlíně?

Typ školy	Absolutní četnost	Relativní četnost
ZŠ	42	24,3%
SŠ	131	75,7%
Celkem	173	100%

Tabulka 2 Podíl praktických zkušeností v oblasti způsobů zneužívání konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně

Graf 1 Podíl praktických zkušeností v oblasti způsobů zneužívání konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně

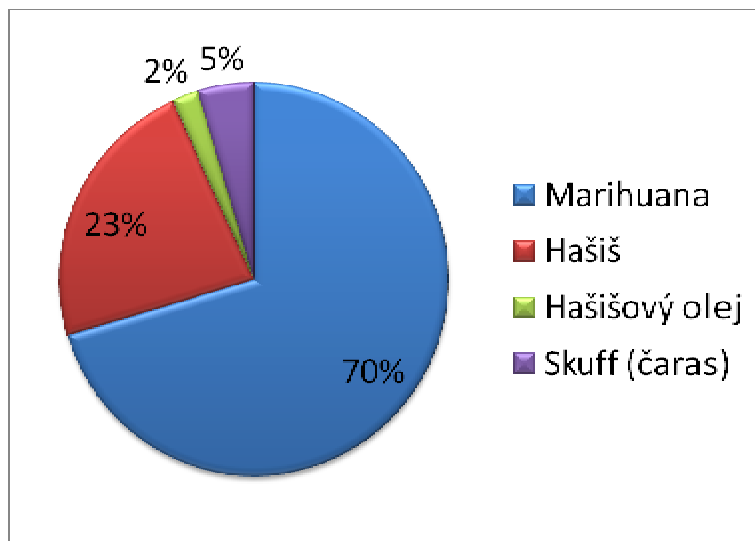
U první výzkumné otázky byla porovnávána míra zkušeností s různými druhy zneužívání konopných drog mezi žáky 9. tříd ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně. Z výsledku šetření vyplývá, že celková míra zkušeností s různými druhy zneužívání konopných drog je pro studenty SŠ ve Zlíně více než trojnásobná. Dá se tedy říci, že studenti SŠ ve Zlíně praktikují širší škálu způsobů užívání konopných drog než žáci na ZŠ ve Zlíně.

Výsledky dotazníkového šetření potvrzují předpoklad P1.

P2 Jaká konopná droga je nejčastěji zneužívána u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně?

Druh konopné drogy	SŠ		ZŠ	
	Číslo	Podíl (%)	Číslo	Podíl (%)
Marihuana	31	70,4%	18	100%
Hašiš	10	22,7%	0	0%
Hašišový olej	1	2,3%	0	0%
Skuff (čaras)	2	4,6%	0	0%
Celkem	44	100%	18	100%

Tabulka 3 Podíl nejčastěji zneužívaných konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně

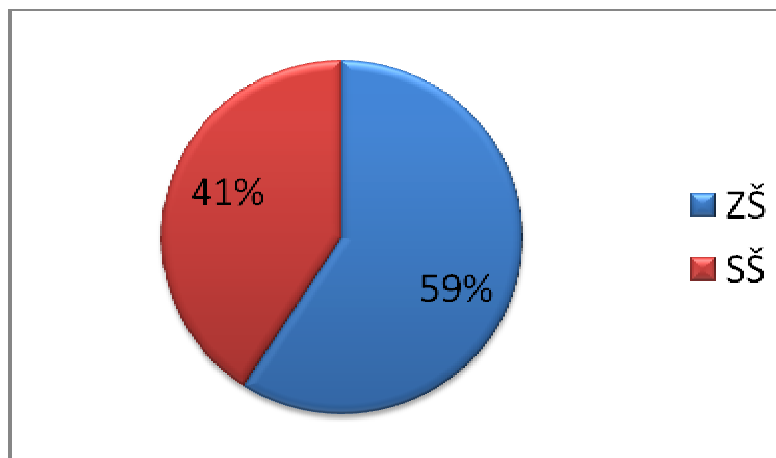
Graf 2 Podíl nejčastěji zneužívaných konopných drog u studentů na SŠ ve Zlíně

U druhé výzkumné otázky bylo cílem zjistit jaká konopná droga je nejčastěji zneužívána u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně? Z výsledku šetření vyplívá, že u žáků 2. stupně ZŠ ve Zlíně je nejčastěji zneužívanou drogou marihuana. Z výsledků šetření také vyplívá, že marihuana je u žáků 2. stupně ZŠ ve Zlíně jedinou zneužívanou konopnou drogou. U studentů SŠ ve Zlíně je nejčastěji zneužívanou drogou také marihuana.

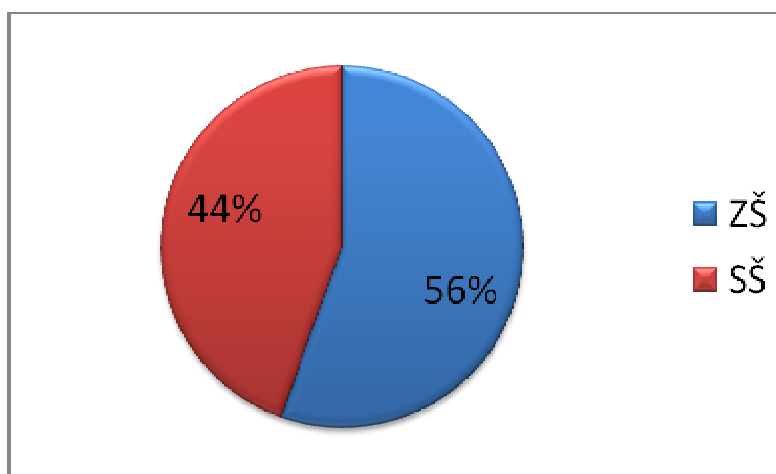
P3 Předpokládáme, že nevědomost ve všech oblastech konopných drog je u žáků 9. tříd ZŠ ve Zlíně vyšší než u studentů SŠ ve Zlíně.

	Konopné drogy	Pěstování konopí	Zneužívání kon. drog	Konopné drogy	Pěstování konopí	Zneužívání kon. drog
Typ školy	Absolutní četnost			Relativní četnost		
ZŠ	116	426	344	59%	56%	64,8%
SŠ	80	341	187	41%	44%	35,2%
Celkem	196	767	531	100%	100%	100%

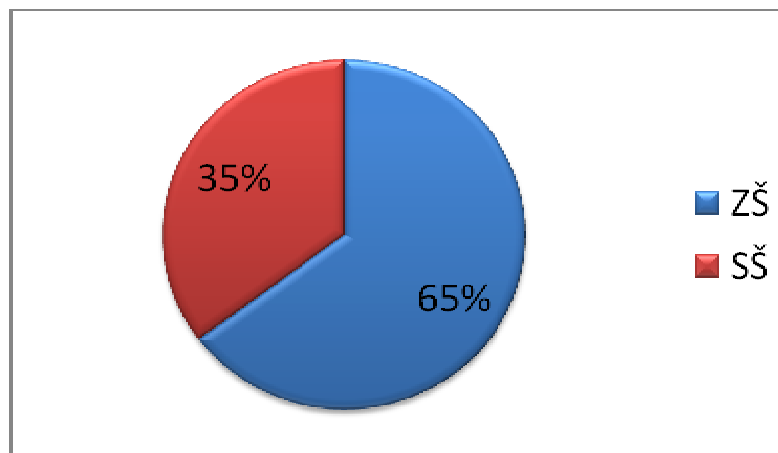
Tabulka 4 Poměr míry nevědomosti o drogách z konopí, o pěstování konopí a zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně

Graf 3 Poměr míry nevědomosti o drogách z konopí mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně

Graf 4 Poměr míry nevědomosti z oblasti pěstování konopí mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně

Graf 5 Poměr míry nevědomosti z oblasti způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně

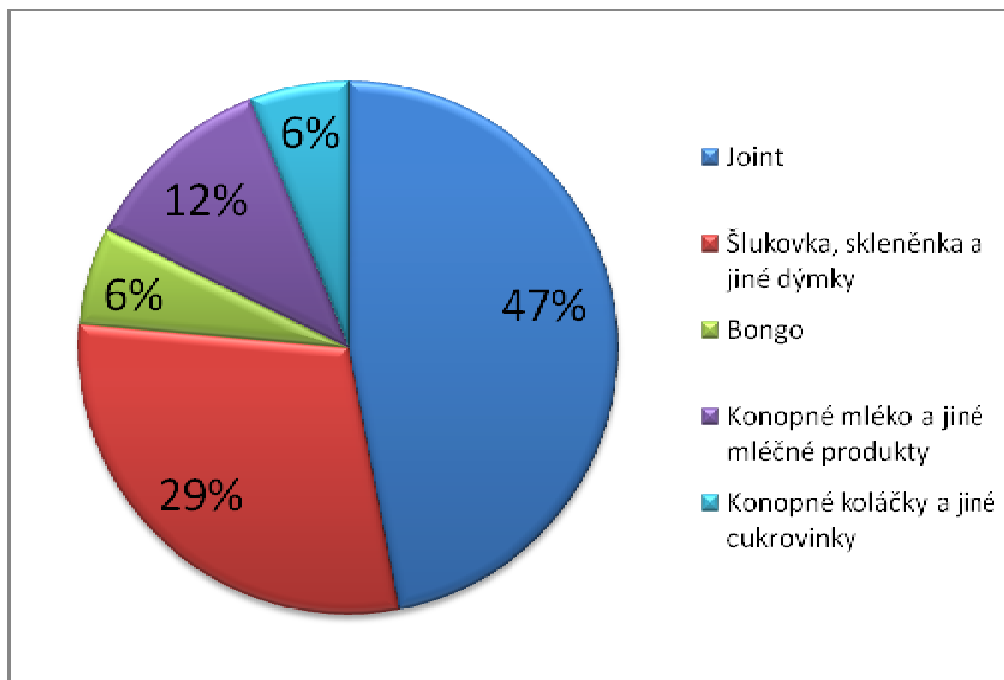
U třetí výzkumné otázky byla zkoumána celková míra nevědomosti o drogách z konopí, o pěstování konopí a způsobech zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně. Z výsledku šetření vyplívá, že míra nevědomosti o drogách z konopí, o pěstování konopí a způsobech zneužívání konopných drog je u žáků ZŠ ve Zlíně větší než u studentů SŠ ve Zlíně.

Výsledky dotazníkového šetření potvrzují předpoklad P3.

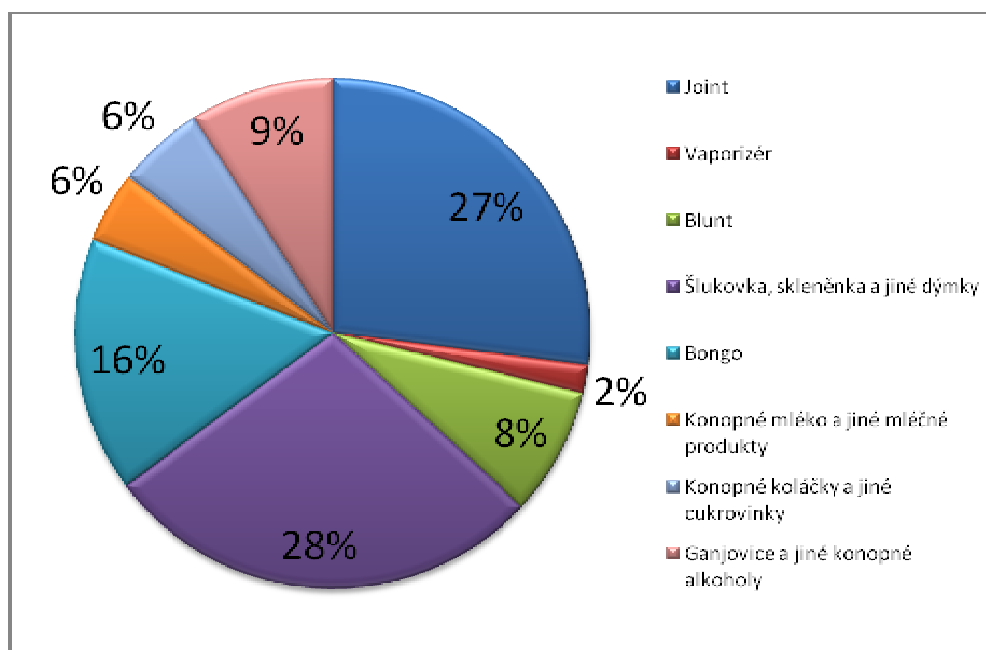
P4 Předpokládáme, že nejčastější způsob zneužívání konopných drog, u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně, je kouření v dýmce (šlukovka, skleněnka a jiné dýmky).

Způsob zneužívání konopných drog	ZŠ		SŠ	
	Abs. četnost	Rel. četnost	Abs. četnost	Rel. četnost
Joint	16	47%	30	27%
Vaporizér	0	0%	2	1,8%
Blunt	0	0%	9	8,1%
Šlukovka, skleněnka a jiné dýmky	10	29,4%	31	27,9%
Bongo	2	5,9%	18	16,2%
Konopné mléko a jiné mléčné produkty	4	11,8%	5	4,5%
Konopné koláčky a jiné cukrovinky	2	5,9%	6	5,5%
Ganjovice a jiné konopné alkoholy	0	0%	10	9%
Celkem	34	100%	111	100%

Tabulka 5 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně

Graf 6 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ ve Zlíně

Graf 7 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi studenty SŠ ve Zlíně

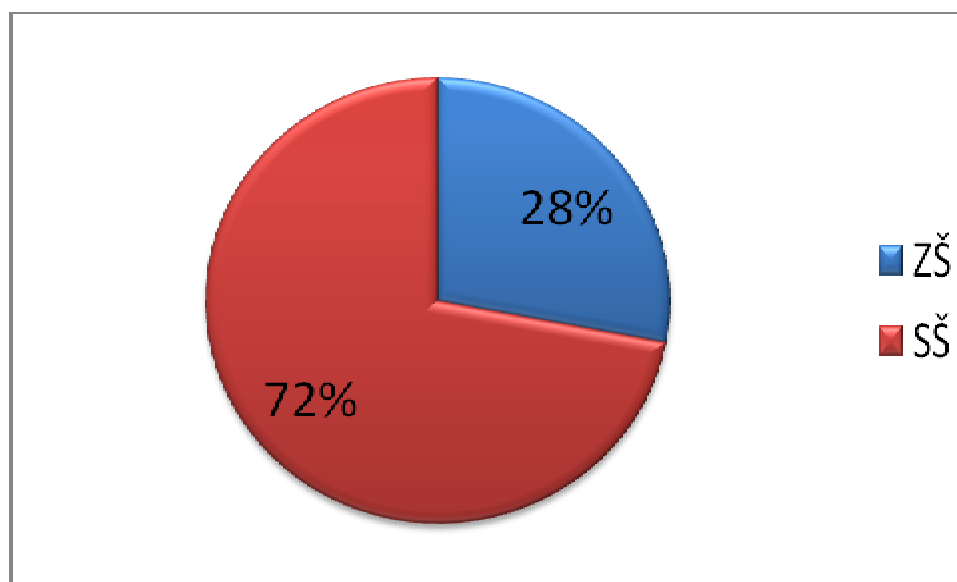
U čtvrté výzkumné otázky byl zkoumán nejčastější způsob zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně. Z výsledku šetření vyplývá, že nejčastějším způsobem zneužívání konopných drog u žáků ZŠ ve Zlíně je kouření „jointu“. U studentů SŠ ve Zlíně je nečastějším způsobem zneužívání konopných drog kouření v dýmce.

Výsledky dotazníkového šetření potvrzují předpoklad P4 pro studenty SŠ ve Zlíně a odmítají předpoklad P4 pro žáky ZŠ ve Zlíně.

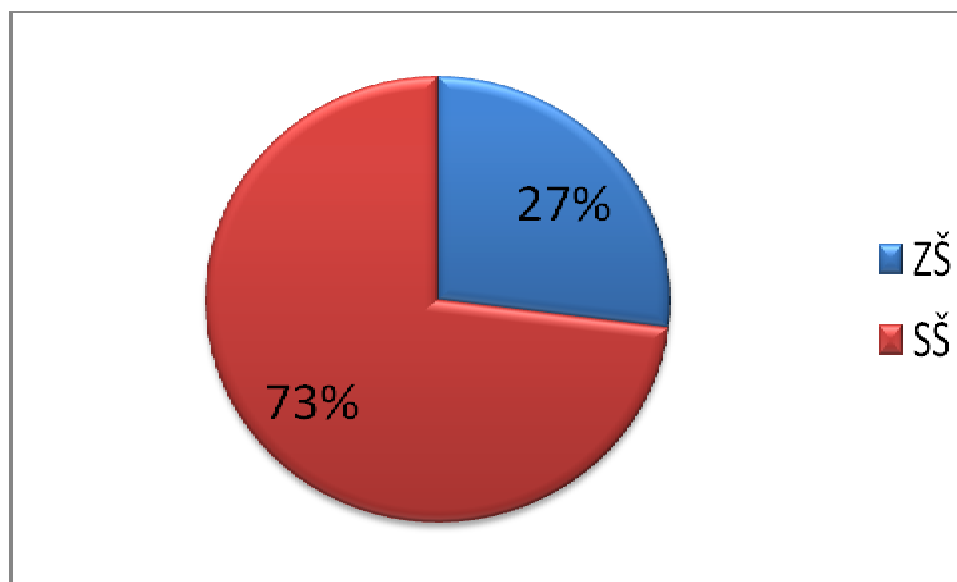
P5 Předpokládáme, že v oblasti pěstování konopí jsou znalosti i praktické zkušenosti žáků ZŠ ve Zlíně menší než u studentů SŠ ve Zlíně.

Typ školy	Teoretické znalosti v oblasti pěstování konopí		Praktické zkušenosti v oblasti pěstování konopí	
	Abs. četnost	Rel. četnost	Abs. četnost	Rel. četnost
ZŠ	32	28%	10	27%
SŠ	82	72%	27	73%
Celkem	114	100%	37	100%

Tabulka 6 Podíl teoretických znalostí a praktických zkušeností v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně

Graf 8 Podíl teoretických znalostí v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně

Graf 9 Podíl praktických zkušeností v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně

U páté výzkumné otázky byly zkoumány teoretické znalosti a praktické zkušenosti v oblasti pěstování konopí mezi žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně. Z výsledku šetření vyplívá, že studenti SŠ ve Zlíně mají jak teoretické znalosti, tak praktické zkušenosti v oblasti pěstování konopných drog větší než žáci ZŠ ve Zlíně.

Výsledky dotazníkového šetření potvrzují předpoklad P5.

4.2 Závěry a doporučení

Základní cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jaké jsou současné zkušenosti a celkové povědomí o oblasti konopných drog u žáků na 2. stupni ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně. Předpoklad byl, že celkové povědomí o oblasti konopných drog u žáků na 2. stupni ZŠ ve Zlíně bude menší než u studentů SŠ. Tento předpoklad se potvrdil. Je zajímavé povšimnout si, jak po přechodu ze základní školy na školu střední roste míra jak teoretických znalostí, tak praktických zkušeností v oblasti konopných drog. Z šetření vyplívá, že u studentů SŠ ve Zlíně je také velmi často zneužívanou konopnou drogou hašiš. Produkty jako hašišový olej a skuff nejsou ve velké míře zneužívány studenty SŠ ve Zlíně. Z výzkumu také vyplývá, že žáci 2. stupně ZŠ ve Zlíně mají téměř dvojnásobnou teoretickou nevědomost v oblasti způsobů zneužívání konopných drog ve srovnání se studenty SŠ ve Zlíně. Tento fakt přímo

koresponduje s praktickými zkušenostmi v oblasti způsobů zneužívání konopných drog. Výzkum také ukázal, že teoretické znalosti a praktické zkušenosti v oblasti pěstování konopí jsou u studentů SŠ ve Zlíně téměř trojnásobně větší než u žáků na 2. stupni ZŠ ve Zlíně.

Jednoznačný výsledek výzkumu také potvrdil velikou „popularitu“ konopných drog na SŠ ve Zlíně. Dá se usuzovat že úspěšnost preventivních programů na školách ve Zlíně, je malá.

Výzkum, který byl prováděn v rámci této práce, upozornil na fakt, že konopné drogy mají na SŠ školách velmi silné postavení mezi studenty a prakticky neexistuje nikdo, kdo by je alespoň teoreticky neznal.

ZÁVĚR

Ať chceme nebo ne, drogy nás budou obklopotvat vždy. Konkrétně ty konopné nejspíše nejvíce. Nejzranitelnější skupinou jsou samozřejmě děti a na dospělých je aby tuto skupinu uchránila před tímto nebezpečným a škodlivým vlivem. Aby byla ochrana ovšem funkční, je potřeba dané problematice nejprve porozumět jak z hlediska odborného, tak z hlediska běžného, lidského a praktického. Jen tak se „ochránce“ může přiblížit a porozumět „ochraňovanému“ a pomoci mu. Tato práce vysvětluje mnoho pojmů z oblasti konopných drog, které jsou mezi uživateli běžně používány. S jejich znalostí se pak pomoc může stát efektivnější a přínosnější. Dne 1.1.2010 vstoupil v platnost zákon č.40/2009 Sb., který je součástí nového trestního zákoníku. Obsahuje významné změny v oblasti nelegálních drog a nakládání s nimi. Došlo k odlišení drog podle jejich společenských a zdravotních rizik. Velké změny se dotkly i oblasti konopných drog. Trestní sazba se pro trestný čin přechovávání a výroba konopných drog v množství větším než malém snížila a byly stanoveny limity pro definici „množství větší než malé“. Platí, že více jak 15g suché marihuany nebo 5g hašiše je považováno za množství větší než malé. Je patrné, že právě v oblasti konopných drog stát zvolil mírnější přístup a jen budoucnost ukáže jestli to bylo rozhodnutí správné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] SHAPIRO, Harry. *Drogy : Obrazový průvodce*. Praha : Svojtka, 2005. 360 s.
- [2] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha : KLP, 1997. 329 s.
- [3] NEŠPOR, Karel. *O drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha : Portál, 1995. 124 s.
- [4] ROBINSON, Rowan. *Konopný manifest*. Praha : Volvox Globator, 1998. 111 s.
- [5] PRESL, Jiří. *Drogová závislost*. Praha : Maxdorf, 1994. 85 s.
- [6] KAREL, Nešpor; CSÉMY, Ladislav; PERNICOVÁ, Hana. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách*. Praha : Sportpropag, 1996. 156 s.
- [7] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. Praha : Portál, 2007. 161 s.
- [8] NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Praha : Portál, 2001. 157 s.
- [9] JANÍK, Alojz; DUŠEK, Karel. *Drogy a společnost*. Praha : Avicenum, 1990. 342 s.
- [10] DOLEŽAL, J. *Jak se berou drogy*. Praha: Formát, 1998. ISBN 80-86155-11-0.
- [11] [Http://www.greenhome.cz](http://www.greenhome.cz) [online]. 2004 [cit. 2010-05-03]. Vaporizace: Odborný článek. Dostupné z WWW: <<http://www.greenhome.cz/clanky/vaporizace>>.
- [12] Mravčík, V., Pešek, R., Škařupová, K., Orlíková, B., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Kiššová, L., Běláčková, V., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2009). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2008 [Annual Report on Drug Situation 2008 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády České republiky.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled preventivních strategií (Presl, 1994)	26
Tabulka 2 Podíl praktických zkušeností v oblasti způsobů zneužívání konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně	32
Tabulka 3 Podíl nejčastěji zneužívaných konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně	33
Tabulka 4 Poměr míry nevědomosti o drogách z konopí, o pěstování konopí a zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně.....	34
Tabulka 5 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně	37
Tabulka 6 Podíl teoretických znalostí a praktických zkušeností v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně.....	39

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Podíl praktických zkušeností v oblasti způsobů zneužívání konopných drog u žáků a studentů studujících na 2. stupni ZŠ a na SŠ ve Zlíně	33
Graf 2 Podíl nejčastěji zneužívaných konopných drog u studentů na SŠ ve Zlíně	34
Graf 3 Poměr míry nevědomosti o drogách z konopí mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně	35
Graf 4 Poměr míry nevědomosti z oblasti pěstování konopí mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně	35
Graf 5 Poměr míry nevědomosti z oblasti způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ a studenty SŠ ve Zlíně	36
Graf 6 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi žáky 2. Stupně ZŠ ve Zlíně	38
Graf 7 Poměr jednotlivých způsobů zneužívání konopných drog mezi studenty SŠ ve Zlíně	38
Graf 8 Podíl teoretických znalostí v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně	39
Graf 9 Podíl praktických zkušeností v oblasti pěstování konopí u žáků ZŠ a studentů SŠ ve Zlíně	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážený studente/studentko,

jmenuji se Lukáš Forman, jsem studentem 3. ročníku oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dostává se ti do ruky dotazník, který se týká konopných drog. Tento dotazník slouží pouze ke studijním účelům a je součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní, proto prosím o pravdivé odpovědi.

Zvolenou odpověď označ křížkem v tabulce.

Vážím si tvých upřímných odpovědí, ochoty i času, který dotazníku budeš věnovat.

Věk:

Studuji: a) ZŠ b) SŠ

<i>DROGOVÉ PRODUKTY KONOPI</i>	NEVÍM, NEZNÁM	ZASLECHNUL JSEM TOTO SLOVO	VÍM, O CO SE JEDNÁ, ALE NEMÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST	VÍM, O CO SE JEDNÁ A MÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST
MARIHUANA				
HAŠIŠ				
HAŠIŠOVÝ OLEJ				
SKUFF (ČARAS)				

<i>OBLAST PĚSTOVÁNÍ KONOPI</i>	NEVÍM, NEZNÁM	ZASLECHNUL JSEM TOTO SLOVO	VÍM, O CO SE JEDNÁ, ALE NEMÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST	VÍM, O CO SE JEDNÁ A MÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST
CANNABIS SATIVA				
CANNABIS INDICA				
INDOOR				
OUTDOOR				
SEED BANKA				
HYDROPONIE				
AEROPONIE				
FEMINIZOVANÁ SEMÍNKA				
GROWSHOP				

<i>OBLAST ZNEUŽÍVÁNÍ KONOPNÝCH DROG</i>	NEVÍM, NEZNÁM	ZASLECHNUL JSEM TOTO SLOVO	VÍM, O CO SE JEDNÁ, ALE NEMÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST	VÍM, O CO SE JEDNÁ A MÁM OSOBNÍ ZKUŠENOST
JOINT, BRKO, ŠPEK				
VAPORIZÉR, VAPKA				
BLUNT				
ŠLUKOVKA, SKLENĚNKA A JINÉ DÝMKY				
BONGO				
KONOPNÉ MLÉKO A JINÉ MLÉČNÉ PRODUKTY				
KONOPNÉ				

KOLÁČKY A JINÉ CUKROVINKY				
GANJOVICE A JINÉ KONOPNÉ ALKOHOLY				
KATROVAČKA, DRTIČKA				
STOVKOVÉ (DLOUHÉ) PAPÍRKY				

Děkuji za vyplnění dotazníku a přeji hezký
den.

Lukáš Forman